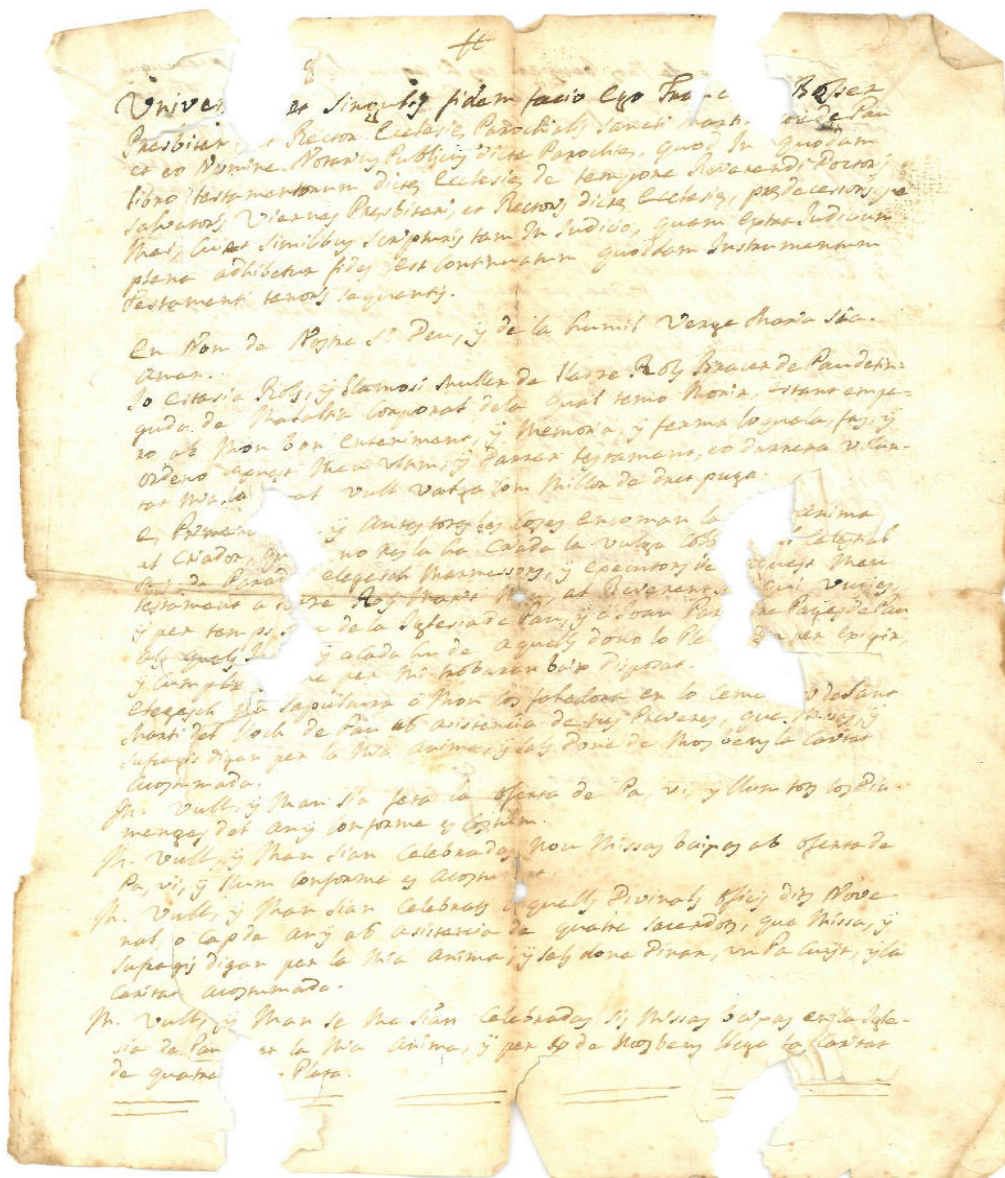

El document del mes de març de l'AMR

número 03/2016

Detinguda de malaltia corporal, de la qual temo morir...

El testament d'Estàssia Rols Llamosí

Dades arxivístiques

CAT AMR 12.3. Fons Família Cusí, Testaments, Testament d'Estàssia Rols Llamosí, esposa de Llätzer Rols, bracer de Pau, fet davant de Salvador Viarnés, rector de la Parròquia de Sant Martí de Pau, a Pau el 23 d'abril de 1728. Català i llatí.

Història arxivística

El 28 de juny de l'any 2000 els senyors Esteve Cusí Cervera i Paquita Llovera de Castro van entregar setze rotlles de documentació datats entre els anys 1728 i 1888. Hi ha

escriptures relatives a les propietats de la família, testaments, certificats i documents relatius a impostos. Actualment la documentació ja no es conserva enrotllada per a la seva correcta conservació, atès que alguns documents tenen estrips, forats i ondulacions i necessiten estar correctament instal·lats.

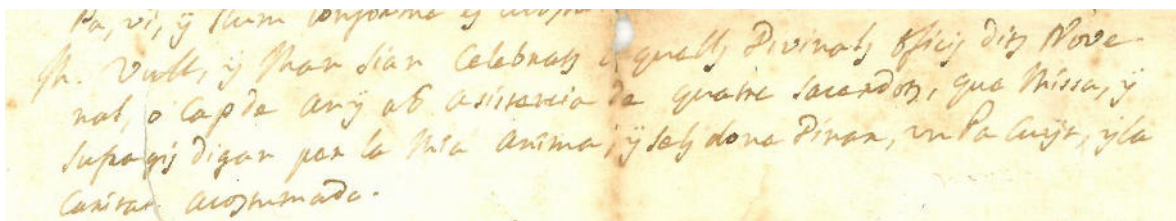
Contingut

El testament d'Estàssia Rols Llamosí va ser fet a Pau el 23 d'abril de 1728 davant del prevere i rector Salvador Viarnés. Tot i això el document que es conserva a l'AMR és una còpia emesa per Francisco Rosset, prevere i rector de Pau, l'11 de juny de 1757. Amb tota seguretat la família deuria necessitar una còpia del testament per fer alguna gestió administrativa. Cal tenir en compte que de soltera el seu nom era Estàssia Llamosí, però al casar-se va agafar el cognom Rols, el del seu marit.

El dia de Sant Jordi de 1728 el rector Viarnés va prendre nota de les últimes voluntats d'Estàssia a la cambra d'aquesta pel seu malhaurat estat de salut, si ens atenem a la tradicional fòrmula emprada que deia "detinguda de malaltia corporal de la qual temo morir, estant emperò ab mon bon enteniment y memòria y ferma lo que la fas y ordeno aquest meu últim y darrer testament, eo darrera voluntat mia". A l'habitació també hi havia un seguit de veïns de Pau (pagesos, bracers i un ferrer) que donarien fe de les seves darreres voluntats.

Va escollir com a marmessors al seu marit Llätzer Rols, el mateix mossèn Salvador Viarnés i Joan Par[?]na, pagès de Pau. La seva voluntat era ser enterrada al mateix cementiri de la parròquia pauenca i que tres preveres fessin misses i sufragis per la seva ànima, als quals se'ls pagaria, amb els seus béns, "la caritat acostumada", i que es fes la oferta de pa, vi i llum tots els diumenges de l'any.

També establia que se celebressin Novenes, o Cap d'Any, amb assistència de quatre sacerdots, per a la seva ànima i que se'ls pagués amb un dinar, un pa cuit i la caritat acostumada. A més, establia sis misses baixes per la seva ànima, per les quals llegava a la Caritat de Pau quatre ornaments o estris de plata, que no podem saber què eren perquè falta un fragment del document.

Fragment amb l'encàrrec de la celebració de les Novenes

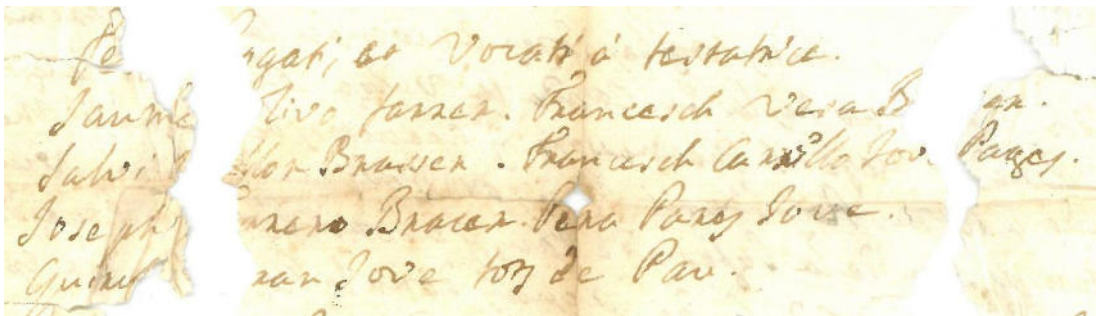
Llega al seu marit 100 lliures i els deutes que ha de cobrar d'Anton Turró, de Roses, amb les quals vol que es fundin misses o aniversaris a l'església de Pau per a la seva ànima. La resta dels seus béns mobles i immobles també els llega al seu marit Llätzer i, si aquest morís sense fills legítims i naturals, vol que es venguin per fundar més misses o aniversaris. Cal fer notar que Estàssia llegava una considerable suma de diners al seu marit, cosa que ens pot indicar que formaven part d'una pagesia amb cert poder adquisitiu.

Context històric

Els testaments són una font imprescindible per a l'estudi del nostre passat a través de la mort i tot el que l'envoltava. Són la resposta lògica a un afany de controlar el futur i

traslladar la pròpia voluntat més enllà de la mort. En podem trobar d'hològrafs, fets de la pròpia mà del testador, i de realitzats pel mossèn de la parròquia o pel notari corresponent, que era el cas més habitual. En aquests casos poden ser oberts o tancats depenent de la voluntat del testador.

Al testament hi ha altres figures a tenir en compte: els marmessors, que són els encarregats de fer complir les disposicions establertes al testament pel difunt, els hereus o beneficiaris dels béns mobles i/o immobles i els testimonis de l'acte.

Fragment amb la relació dels testimonis de l'acte

En els testaments de l'època hi havia una estructura bàsica que sempre es repetia. Es començava amb una invocació religiosa i/o amb alguna referència a la mort. Seguidament se citaven les dades personals de l'atorgant, els marmessors, la seva elecció, la petició que li fossin pagats els deutes i la restitució de les seves injúries, si en tenia. Després escollia el lloc de la seva sepultura i disposava els llegats i les celebracions religioses que se li havien de dedicar al mort. Finalment, el mateix testador o testadora, el notari i testimonis donaven fe de l'acte.

Més informació

Construïm història. Base de dades de fonts historiogràfiques

[<http://www.ub.edu/crai/mes/quedocf.php?col=contrataedium>]